

Gaat men meer naar den rand van het veen, dus waar de grond droger wordt, dan vindt men tusschen 't hoog opgeschoten riet mooie *myosotis palustris*, *lysimumachia vulgaris*, een enkele keer *ranunculus lingua* en Geldersche roos met zijn roode besjes, lange slanke kattestaart en de prachtige goudgele trossen van de forsche *senecio paludosus* steken hier mooi tegen af. De verleiding, om hier een veldbouquet te maken is te groot en in minder dan geen tijd heeft men een kleurigen bloemenbundel bijeen. Maar daar valt ons oog op een gele plant, hij heeft heele rechte stijve stelen en richt zijn slanke tros van mooie gouden sterretjes loodrecht naar boven; de bladen zien grasachtig. We hebben gauw een mooi exemplaar uitgezocht en gedetermineerd; het is cipelgras of *narthecium ossifragum*. Nu weer naar den grooten weg terug, op het heipad, dat er naar toe voert, zien we *pedicularis sylvatica* en daar wat verder wordt mijn oog getrokken door een heel klein rozerood bloemetje op een vrij lang bloemsteeltje aan een liggende stengel met kleine ronde groene blaadjes. Het is *anagallis tenella*, ik had al dikwijls geprobeerd, die te vinden en was dus erg blij met mijn vondst. We steken nu de hei over, waar de rose bloemetjes van *erica tetralix* ons vriendelijk toeknikken; een enkele maal heb ik witte *erica* en ook witte *calluna* op de hei bij Vucht gevonden. Weldra komen we in de bouwlanden, we vinden *euphrasia odontites*, *solidago virga aurea*, *hypericum humifusum* en tusschen het koren *anagallis arvensis*, bolderk, korenbloem en kamil. (In Skandinavië geeft men een aardigen naam aan den kamil, men noemt hem „Balderstran” (Balder's wenkbrauw). Zij is voor hen de voorstelling van het zonneoog. Balder zeggen ze, is zoo wit als de buitenste krans van bloemen, zijn haar zoo goudgeel als het hart).

Bij een afgelegen klein boerderijtje staat het vol met slangenkruid (*echium vulgare*) en gele walstroo (*galium verum*) en om een put achter de boerderij is een heele bos hoog opgeschoten salie (*salvia verticillata*) misschien oorspronkelijk gekweekt en langzamerhand verwilderd, maar misschien ook wild.

Een andere keer wandelen we door een met gagel en hei bedekte veenachtige vlakte en klimmen over een hek om een grazig weijtje in te gaan, dat ons aantrekt door zijn veelkleurige bloemen. En we worden niet teleurgesteld, veel mooie bloedroode *sanguisorba's* steken hun lange stengels boven het gras uit en daartusschen de lagere fijne rose bloemetjes van *erythraea pulchella*; verder een overvloed van *rhinanthus* en *euphrasia officinalis*. Wat dieper in het weijtje doorgedrongen, zien we een poeltje, dat vrij diep is en op de helling vinden we *lysimumachia nummularia*, *potentilla tormentilla*, maar in het poeltje zelf is nog grooter bloemenrijkdom; witte en gele waterlilies, *comarum*, *stratiotes aloides*, *hydrocharis morsus ranae* vullen het zoodanig, dat men van het water haast niets ziet. We gaan nu weer door en vinden op de hei, achter het weijtje *eriphorum* met zijn zijdeachtige witte pluimen. Ook is het niet zelden, dat men tegen den heg van een zandweg *saponaria* en in een beschaduwde hoekje doornappel, *datura stramonium* en bilzenkruid (*hyoscyamus niger*) vindt. Laatst in een gewone sloot langs den weg werd ik verrast door de mooie pluimen der rozeviolette bloemen van *hottonia palustris*; ook vond ik dikwijls langs slooten *veronica longifolia*, *scutellaria galericulata*. Een enkele maal schijnt er op de Bosscher hei ook witte gentiaan gevonden te zijn. Het aantrekkelijke van de Vuchtsche flora is het steeds afwisselende; behalve dat men bij verandering van den bodem ook verandering in de bloemen aantreft, heeft het nog dit eigenaardige, dat door het hakken van kreupelhout, het afplaggen van een weg, het opdrogen

van een sloot, het rooien van een bosch en alle mogelijke andere veranderingen, die hier herhaaldelijk voorkomen, de bloemen van een vorig jaar volstrekt niet meer op dezelfde plaats terugvindt en ook andersom veel moois ontdekt op een vroeger vrij onvruchtbaar lijkend plekje grond. Zoo heb ik b.v. verleden jaar *scutellaria galericulata* vrij menigvuldig gevonden, terwijl ik ze dit jaar nog niet aantrof, zelfs niet op een plek waar ik haar vroeger beslist gevonden had. Dit maakt, dat men ieder jaar weer met vernieuwde belangstelling wegen en velden gaat onderzoeken en dat men weer bijzondere dingen zal ontdekken, daarvan is men altijd zeker; ik vond er ten minste ieder jaar weer wat nieuws. En al was dit niet zoo, dan nog zou men weer verlangen naar de Vuchtsche streek te gaan, want dat de menigvuldige kleurrijke bloemen weer nieuwe genietingen zullen schenken, daarvan is ieder, die in deze streek geweest is, overtuigd.

Aan diegenen, die deze streek willen bezoeken, zou ik toch niet raden, in Vucht te gaan logeeren, maar liever in Helvoirt, daar Vucht vrij ver van de mooiste plekjes af is. Helvoirt is veel beter gelegen, aan beide kanten heeft men mooie veenen in onmiddellijke nabijheid en van hier uit is een bezoek aan Esch, Boxtel en Oosterwijk met z'n prachtige vennen en denneboschen zeer aan te bevelen en ook makkelijk uit te voeren. In Helvoirt is het heel eenvoudig, maar men kan er heel goed overnachten. Onnoodig te zeggen, dat zoowel in Boxtel als in Oosterwijk goed overnacht kan worden.

D. v. A. D. C.

Vucht—Helvoirt, 19 Juli 1902.

ADDER-STATISTIEK.

Vervolg van blz. 56.

Oudehorne.

Door mijn „opkomst onder de wapens” tijdens de laatste gebeurtenissen, maakte ik pas heden kennis met het fraaie „Adder-hoofdstuk”. Gaarne voldoe ik aan het verzoek, den lezers gedaan, om het een en ander, ontleend aan eigen ervaringen, mede te deelen.

Op een mijner vele zwerftochten, als schooljongen door bos en hei gedaan, herinner ik me nog levendig een adder gezien te hebben. Ze lag zich, scheeptouwsgewijze opgerold, te koesteren in het heerlijke zonnetje, dat juist haar stralen tusschen een open plekje aan de naaldensluier doorzond. Ze was fraai geteekend met een zware, zwarte zigzaglijn, die scherp tegen het heldergele afstak en had een lengte van ongeveer 5 dM. bij een dikte van een vinger.

Na het bijeenrapen van al de moed, waarover we beschikten, besloten we het dier te doden. Het was voor ons een heel waagstuk, immers telkens flitste door onze geest de bekende onzin: „vergif wegspuwen”, „op de staart staan”, „een eind springen” enz. Met een lange stok tot wapen begon de „oorlog”, die weldra was beslist en zegevierend trokken wij, met de adder als trofé, het dorp door. In de nabijheid kwamen mieren legio voor, terwijl egels en slangen lang niet tot zeldzaamheden behoorden. Dit wat Frederiksoord betreft. Te Oudehorne heb ik weinig ervaring op dit gebied gedaan. Alleen het volgende: slangen, adders, egels en boschmieren komen hier voor, doch in kleine getale. Op mijn vele wandelingen heb ik nimmer een adder gezien, doch egels zooveel te meer, of de z.g. „Stikkelbargé”.

Ook hier wordt de adder als geneesmiddel voor het vee gebruikt, als dat last heeft van „vergif in de melk”. Wat daar eigenlijk meê bedoeld wordt, kon ik niet recht gewaar worden. Meergenoemd reptiel wordt voor bovenstaand doel levend in een flesch gevangen, die daarna met groene olie (raapolie) wordt gevuld. Is de inhoud na een volledig rottingsproces een dikke, bruine breiachtige massa geworden,

eerst dan krijgt de „heerlijke” remedie zijn genezende kracht. Gevallen van vergiftiging heb ik persoonlijk niet bijgevoond. Voor ongeveer 6 jaar heeft er zich een voorgedaan te Eesveen (bij Steenwijk) waar een vrouw werd gebeten tijdens het grassnijden en het vorige jaar te Doldersum onder de gemeente Vledder. Door het spoedig inroepen van geneeskundige hulp, na vooraf zooveel mogelijk den bloedsloop te hebben afgesloten, behielden beide slachtoffers het leven.

J. L. J. BULT.

Beilen.

Van de adier herinner ik me het volgende:

In de omstreken van Beilen (Drenthe) komt de adder nogal voor. Roode boschmieren heb ik daar, dunkt me, nooit gezien, ook nooit de gladde slang, wel veel egels. In het Asserbosch, pl. m. 15 K.M. noordelijker, komen veel roode boschmieren voor, ook veel de gladde slang; de adder heb ik daar nooit gezien (wat niet wil zeggen dat hij daar niet kan voorkomen).

De gevolgen van adderbeet stelt u wel wat heel ernstig voor. Hoewel te Beilen de adder vrij veel voorkomt, zijn ernstige gevolgen van adderbeet aldaar hoogst zelden. De adder bijt slechts, wanneer hij niet vluchten kan, dus wanneer men op hem trapt of gaat zitten. En dit zal niet licht gebeuren. Bij naderend gevaar zal hij altijd trachten te vluchten, omdat hij meestal open ligt om van de zon te genieten — open plekken in laag kreupelhout, de zonkant van boschwallen, kale plekkjes in halfdroge heidevleentjes — hij verraadt zijn tegenwoordigheid door zijn zichtbaar vluchten. Ook wordt op deze plaatsen in het bijzonder, zelden barvoets gegaan; het blootsvoets gaan in Drenthe is ook lang zoo algemeen niet meer als vroeger.

Wat nu de beet zelf betreft: dikwijls, meestal, verloopt de vergiftiging goedaardig. Toch is de mogelijkheid van levensgevaar niet uitgesloten. Het is daarom m. i. raadzaam, dat men, dadelijk na de beet, het lid centraal (hartwaarts van het wondje) *stijf* omsnoert (zakdoek) en zich zoo spoedig mogelijk naar een dokter haast. Deze kan dan de wond uitbranden of uitsnijden, al naar dat hij het noodig vindt, het gif te vernietigen of te verwijderen. — Bij uitzuigen van de wond heeft men de kans het gif in een te voren niet opgemerkt wondje van lip of tong te brengen.

Dr. A. PRINS.

Hoogeveen.

In antwoord op uw vragen omtrent het voorkomen van adders, deel ik u mede, dat ik in 1889 in 't Asser bosch een drietal adders gedood heb, en dat ik meermalen zag, dat jongens er een in triomf meedroegen. Gladde slangen waren er nog meer dan adders en boschmieren in menigte. Ook egels kwamen er wel voor.

Een vriend van mij heeft een adder op sterk water, gevangen te Exloërveen.

E. SCHELTENS.

Deventer, Oosterwolde, Doorwerth.

Ter voortzetting uwer adderstatistiek het volgende:

1. Adder gevonden op 1 uur afstands van Deventer, op den weg van Raalte, bij 't klooster der Trappisten „Friesch-wijk.” Lag stervende aan den weg. Mannetje.

2. Adder gevonden bij Oosterwolde (Oostellingerwerf) in 't dorp onder een eikenstam. Daar ik geen stok bij me had, kon ik hem niet onschadelijk maken en alleen de nabijwonenden waarschuwen. Bij 't terugkeeren was 't dier verdwenen.

3. *Adderbeet.* Een kind, in 't bosch bij Doorwerth, in de buurt van de bank van Rolandseck (?) boschbessen zoekend, was gebeten door een slang in den voet bij den enkel. Een klein wondje met blauwen ring. De voet onder 't verhaal steeds zwellende. Met mijn zakmes heb ik de wond vergroot en met mijn zakdoek onder de knie 't been afgebonden. Het kind dat naar huis moest en moeilijk begon te loopen op den rug genomen en thuis gebracht. De ouders waren zeer kalm onder 't geval, deden uit een flesch met olie, waarin een adder lag, iets op de wonden zelden, dat 't geval niets beduidde. Ik had 't kind bij 't snijden noodeloos pijn gedaan, zeiden ze. Toen echter 't been steeds meer begon te zwellen, werd opnieuw olie aangewend en 't kind brandewijn gegeven. Later is, naar ik hoorde, 't been onder de knie afgezet, doch 't kind behouden gebleven.

Dr. JOH. V. D. MORA.

(Wordt vervolgd.)

Vragen en Korte Mededeelingen.

VOGELUITROEIING.

Onlangs heeft in vele dagbladen een artikel *Vogelmoord* de wandeling gedaan. In dat artikel komt o. m. de volgende advertentie voor: *Gevraagd Keepen, Vinken, Bamsijsjes, Goudvinken, Meezen van ieder duizend stuks per week d. i. vijfdruizend zangvogels per week.* De naam van den adverteerder even als de plaats, waar de slachtoffers geleverd moeten worden, laat ik achterwege om verdere reclame te voorkomen. Het doel waarvoor de slachtoffers gebezigd worden, laat ik buiten beschouwing, doch ik wil er alleen op wijzen, dat als die levering doorgaat ons Vaderland weldra geen van die lieve zangers meer zal bezitten. Het behoort tegenwoordig tot de zeldzaamheid, als men eens een mees te zien krijgt. Bezwaarlijk zal het gaan, den vogelverkoop in massa te verbieden, daar de handel vrij is en hij die de handel belemmert, zich bovendien strafschuldig maakt. Daarom is door mij een adres gezonden aan *Z.E. den Heer Minister van Justitie der 2e Kamer der Staten Generaal, de Gemeenteraad van Rotterdam, 's-Gravenhage en Amsterdam*, houdende het verzoek, dat elk hunner zoo ver zij daartoe bevoegd zijn mede te werken, dat er een wet in het leven geroepen worde, waarbij ten strengste verboden wordt, den verkoop in massa van onze zangvogels evenals de uitvoer er van. De Heer *Vice-Voorzitter der Sophiavereeniging der dierenbescherming te Amsterdam* heeft mij geschreven, dat *ZEd. alle pogingen in het werk zal stellen, om den zangvogelverkoop in massa zoo veel mogelijk tegen te gaan.*

Rotterdam,

K. SCHRAVER.

8 Juni 1903.

Gep. 1e Luit. Pl.Adj.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering op Dinsdag 28 April 1903,
in de Diergaarde.

Nadat de vergadering door den voorzitter, den heer Haverhorst, geopend is, deelt de heer Lindemans een en ander mede over het geslacht *Ornithoptera* Boisdu, waarbij hij laat rondgaan eenige vlinders van dit geslacht, behoorende tot de *Amphrysus* groep, welke zich kenmerkt door de prachtige goudgele grondkleur der ondervleugels, n.l. *Orn. Ritsema* S ♂ en ♀, *Orn. Vandepolli* S ♂ en ♀ (beide soorten naar Nederlandsche entomologen genoemd), *Orn. Pompeus* Cram ♂ en ♀ met een afbeelding van rups en pop, *Orn. Amphrysus* Cr. var. *flavicollis* Druee ♂ en van *ruficollis* Butler ♂; alle voorkomende in Ned. Indië.

De heer Haverhorst doet mededeeling van een door hem waargenomen paring van *Aglaia* tau L. ♂ en *Saturnia pavonia* L. ♀. De duur der paring was korter dan bij *Aglaia* tau L. ♂ en ♀.

Kort na de paring begon het *Saturnia pavonia* wijfje eieren te leggen, doch hield reeds hiermede op, nadat een achttal eieren waren afgezet. Deze leverden, gelijk te verwachten was, geen rupsen op.

Verder laat hij rondgaan enkele cocons van *Philosamia cynthia*, waarin een pop met een rupsenkop en cocons van een parasiet van dien vlinder.